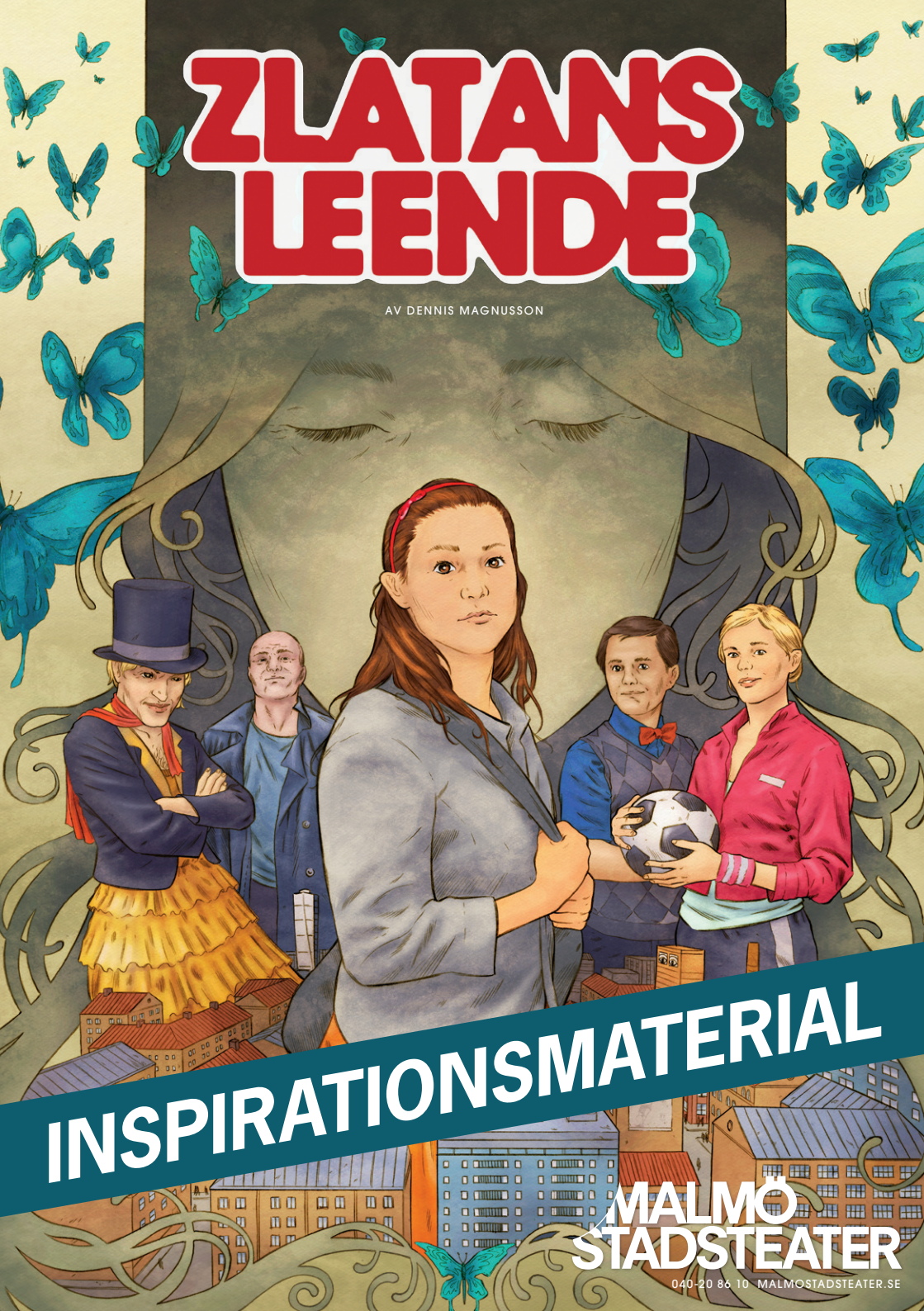

ZLATANS LEENDE

AV DENNIS MAGNUSSON

INSPIRATIONSMATERIAL

MALMÖ
STADSTEATER

040-20 86 10 - MALMOSTADSTEATER.SE

Det här är ett inspirationsmaterial som bygger på teman ur pjäsen *Zlatans leende* av Dennis Magnusson. Du kan använda det som utgångspunkt till diskussioner om föreställningen, antingen inför eller efter teaterbesöket. Till de olika delarna finns diskussionsfrågor, och längst bak finns tips på litteratur, artiklar, filmer och hemsidor där du kan hitta mer information.

Har du tips, idéer eller funderingar kring våra inspirationsmaterial?
Kontakta Carin Hebelius på carin.hebelius@malmostadsteater.se

1. Handling
2. Dennis Magnusson
3. Sorg
4. Passion
5. Saga och Fantasy
6. Malmö på ett annat sätt
7. Rap och Poesi
8. Tips

1. Handling

Den 8 oktober 2007. Samma dag som Zlatan ska tända strålkastarna över sin gamla fotbollsplan, får en tjej i Malmö några uppdrag – löser hon dem kan hon återförenas med sin mamma.

Det handlar om att läsa av tecken på Malmös gator, om att stå upp emot Gangster Gangster Gangster och att hålla sig för skratt när någon fiser, om att få en pappa att gråta på ett pianouppspel, om den suraste rapparen i Skåne och om att hur kul det vore att spela fotboll med Zlatan.

Det är en dag då det händer hemska saker – men också väldigt bra saker. Det är en saga om Malmö och livet.

2. Dennis Magnusson

Dennis Magnusson kommer från Bollebygd, men bor numera i Stockholm. Han är född 1968 och debuterade som dramatiker år 2000 med *En ensam drottning*.

Några pjäser av Dennis Magnusson:
Drömmer om att dö (som en svensk med hög cred)

Söndag

Att döda ett tivoli

Vi drömmer, vi hoppas

Jenny from Hörby (spelades på Malmö Stadsteater våren 2008).

Dennis arbetar även som långfilmsdramaturg – senast med den kritikerhyllade *Låt den rätte komma in* av John Ajvide Lindqvist, i regi av Tomas Alfredsson – och är dessutom verksam som lärare vid Teaterhögskolan i Stockholm och på Biskops Arnö författarskola.

3. Sorg

Elsa-Emelia:

– *Men du kan väl vara kvar här också! Vaför kan du inte det! Varför måste du iväg!? Jag fattar inte det! Det är så jävla fel, mamma! Det är så satans jävla fel och orättvist! Varför!? VARFÖR!? Mammaaaaa!?*

Alla människor dör, det vet vi, men ändå känns det svårt när någon i vår närhet dör. Både barn och vuxna reagerar väldigt olika när någon har dött. I *Zlatans leende* får vi följa huvudpersonen Elsa-Emelias sorgearbete. Under pjäsens gång avslöjas det att hennes mamma är död, hon drunknade när hon försökte rädda Elsa-Emelia från att drunkna. Elsa-Emelia har inte berättat för någon att hennes mamma är död. Inför kompisarna försöker hon leva som vanligt. Men egentligen bor hon i en bil, och tillbringar timmar på biblioteket eller med att repa på Kulturskolan.

Barn i tioårsåldern (som Elsa-Emelia) förstår att döden är evig:

”Barnet förstår också att det inte behöver vara någons fel att en person dör. Den här insikten kan vara svår för en del barn. Fantasier om att den döde ska komma tillbaka hjälper inte längre. Även om barnet förstår döden som begrepp kan det ha svårt att hantera sina egna känslor. En del barn orkar bara med sin sorg i korta perioder. Sen kan det springa iväg och leka igen, för att komma tillbaka och gråta några timmar senare.”

Ur *Vårdguiden*, Stockholms Läns Landsting

En som tog upp ämnet barn, död och sorg i sina böcker var författaren Astrid Lindgren. ”Döden, döden, nu pratar vi inte mer om det” brukade hon säga när hon ringde upp sin syster. Astrid Lindgren var en person med en positiv inställning till döden. Hon menade att ”man ska leva sitt liv så att man blir vän med döden”. I *Bröderna Lejonhjärta*, *Mio, min Mio* och *Ronja Rövardotter* är döden en del av livet.

Astrid Lindgren påpekar att man måste vara ärlig mot ett barn. Barn som skall dö vet om det, men vad skall de göra med sin ångest, när de vuxna inte kan eller vågar tackla den?

DISKUTERA

I *Zlatans leende* får vi följa Elsa-Emelias väg ut ur sorgen och tillbaka till gemenskapen – och livet. Hur ser hennes sorgearbete ut?

Har vuxna svårt att prata om känslor? Låtsas vuxna inför barn att de inte är ledsna, i så fall är det bra eller dåligt?

Har du upplevt sorg någon gång? Berätta om hur det känns.

4. Passion

Passion är ett ord för en mycket stark känsla, så stark att man knappast kan tänka och handla förnuftigt. Ett annat ord för samma sak är lidelse. Ofta handlar det om kärlek. En passionerad förälskelse undantränger allt annat och kan ha inslag av svartsjuka. Men man kan också ha en passion för till exempel snabba bilar eller att odla rosor. (ur *NE, Junior*)

Maria:

– Nej. Han är världens bästa fotbollsspelare. Punkt. Han ska tända ljuset. Sen ska han spela med ungdomar. Två lag. Kommer jag med där... Får jag spela där... På samma plan. I samma match. Med Zlatan Ibrahimovic... Jag kan dö.

Pjäsens tre huvudpersoner har alla en passion för någonting. Deras fritidsintressen är mycket viktiga och en del av deras personligheter.

Elsa-Emelia slukar böcker. Hon sitter på biblioteket och läser ungdomsböcker i bokstavsordning, tre om dagen hinner hon med.

Maria älskar fotboll och Zlatan. Invigningen av Zlatan Court och möjligheten att få spela med Zlatan är det största som hänt Maria.

Patricks passion är att spela piano. När han spelar glittrar hans ögon och det riktigt lyser om honom.

DISKUTERA

Har du något fritidsintresse du känner passion för?

När är en passion bra? När kan den börja bli något dåligt? Är det till exempel bra eller dåligt att spela dataspel?

5. Saga och Fantasy

Zlatans leende innehåller flera av den klassiska sagans viktigaste ingredienser: det pågår en kamp mellan det onda och det goda, en mystisk figur smyger omkring i skuggorna, och uppdrag ska lösas för att önskningar ska uppfyllas.

En person i pjäsen som är direkt hämtad ur sagans eller fantasygenrens värld är Marillion. Namnet i sig kommer från J.R.R Tolkiens bok *Silmarillion*, men vem eller vad han egentligen är verkar ingen – inte ens han själv – riktigt veta.

Fantasygenren är äldre än vad man kan tro. Den moderna formen etablerades på 1950-talet, men kan via engelsk-keltiska medeltida myter, härledas så långt tillbaka som till den gamla legenden om Kung Arthur. I genren är magi och övernaturlighet viktiga inslag och trollkarlar, häxor, drakar, jättar, andar, troll, alver och andra sagovarelser förekommer ofta.

Fantasy finns inom allt från litteratur och film till konst och musik. Bland de mest kända verken i den litterära genren finns titlar som det fornengelska eposet *Beowulf*, *Sagan om Ringen*-trilogin av J.R.R Tolkien, *Narnia* böckerna av C.S. Lewis, *Svärdet i stenen* av T.H. White och inte minst *Harry Potter* böckerna av J.K. Rowling.

DISKUTERA

Vilka paralleller till fantasy kan du hitta i *Zlatans leende*?

Vad utmärker en fantasyfigur?

Kan man genom saga och fantasi bättre beskriva verkligheten?

6. Malmö på ett annat sätt

MARILLION:

– *Malmö är proppat med tecken, överallt! Om du bara lyfter blicken från dina egna skospetsar: stan svämmar över...*

I Elsa-Emelias fantasivärld blir helt vanliga platser i Malmö magiska. Hon ser fjärlar på biblioteket, räknar alla stenar på Stortorget och hennes vandringar genom staden bildar mönster och ledrådar.

Bland de mer eller mindre mystiska ställen som nämns finner man:

Toaletten på **TUBORGGATAN**.

BELLEVUE där Elsa-Emilia påstår sig ha växt upp och **LIMHAMN** där hon säger sig bo.

KULTURSKOLAN I MAZETTIHUSET på Bergsgatan där pianouppspelet äger rum.

MÖLLEVÄNGEN där Patrick bor och hans pappas videobutik ligger.

Polishuset vid **DAVIDSHALL** där Patricks pappa tas in på förhör efter att videobutiken brunnit ner.

Taket på **P-HUSET ANNA** där Fisen offentliggör laget som ska möta Zlatan.

FÖRENINGSGATAN där Elsa-Emilia tar ut pengar.

SORGENFRIVÄGEN i korsningen vid Östra Farmvägen (invid S:t Pauli kyrkogård) där "M:et" når sin fullbordan.

Zlatancourt på **ROSENGÅRD** där Maria ska möta Zlatan.

När man sett staden genom Elsa-Emelias ögon är det möjligt att uppleva gator och torg på ett nytt och annorlunda sätt.

DISKUTERA

Har du några egna platser som är hemliga/magiska/mystiska?

Vad tror du att M:et som bildas under Elsa-Emelias vandringar betyder?

7. Rap och poesi

COSTRA NOVA:

– Är Timbuktu en överklasstös / utan asfalt
och utan ös? / Svar Ja! / Har Dogge den lilla
fjanten / sålt sin själ till Elgiganten / Svar Ja!
/ Borde inte jag istället för dom / få studiotid
och mycke rikedom / Svar Ja!

I Zlatans leende möter vi rapparen Costra Nova – en gaturappare som verkar rik men är luspank. Han bor med Elsa-Emelia i en Toyota och rappar om sig själv och Malmö. Karaktären Costra Nova spelas av Behrang (Rap-Tor) Miri, som i verkliga livet är en känd rappare i Malmö.

Hip hop är en musikstil som ursprungligen växte fram som en motståndsrörelse i de amerikanska storstädernas svarta och latinamerikanska områden under senare hälften av 1970-talet – inte minst i stadsdelen Bronx, New York. Hip hop består av fyra element: rap, graffiti, DJ:s och breakdance.

Behrang Miri förklarar varför just Hip hop är hans sätt att förändra världen:

”Jag vill skapa alternativa sätt att förändra samhället. Jag är själv rappare och det har gett mig en identitet. Jag är andra generationens invandrare också, jag vet hur det är att vara vilsen i 14-15-16-årsåldern. Hiphopen blev ett alternativ att träffa folk från hela världen. Istället för att bli en nationell person blev jag en världsmedborgare. I hiphopen kan ungdomarna hitta något gemensamt, de gör låtarna tillsammans och det handlar om hur det är att vara ungdom – hur det är att vara kär, att de vuxna inte lyssnar, om ens framtidsdrömmar.”

Ur *Sydsvenskan*, *Dygnet Runt*, 070423.

[fakta kring hip hop]

RAP är en förkortning av Rhythm And Poetry

BRONX Stadsdelen är uppkallat efter svenske Johan Brunk som var den förste europé som år 1639 bosatte sig i området.

MC Den som rappar kallas MC, och det är en förkortning på Master of Ceremonies. Rollen för en MC var till en början att ge support till DJ:s och få igång publiken.

BATTLE I ett battle gör MC:s upp med varandra för att avgöra vem som är bäst. Under cirka 1 minut försöker man överträffa sin motståndare i rappandets konst - naturligtvis på ett så "poetiskt" sätt som möjligt.

DISKUTERA

Tycker du att det är lättare eller svårare att sjunga text som rimmar? Varför?

Hur viktig är texten till en melodi? Lyssnar man mer på texten än på musiken?

You talk the talk, but do you walk the walk? Skriv en rappers om dig själv och om platsen där du bor.

8. Tips

LITTERATUR

Danielsson /Ginner, *Så känns sorg*, Rabén & Sjögren, 2007.
Lindgren, Astrid, *I skymningslandet*, Rabén & Sjögren, 1994.
Lindgren, Astrid, *Mio min Mio*, Rabén & Sjögren, 1997.
Lindgren, Astrid, *Bröderna Lejonhjärta*, Rabén & Sjögren, 2004.
Long, Marie-Chantal, *Döden finns liksom*, Eriksson & Lindgren, 2007.
Pullman, Philip, *Guldkompassen*, Natur och Kultur, 1997.
Rowling, J.K., *Harry Potter och De vises sten*, Tiden, 1997.
Tolkien, J. R. R., *Sagan om ringen*, första svenska upplaga 1959.
Widmark, Martin, *Fotbollsmysteriet/LasseMajas detektivbyrå*, Bonnier Carlsen, 2008.

ARTIKLAR

"Den långa vägen tillbaka", i *Dagens Nyheter*, tinyurl.com/6pyzp2
"Sorgearbetare", i *Svenska Dagbladet*, tinyurl.com/5upfnb
"Zlatans hyllning till Rosengård", i *Sydsvenskan*, tinyurl.com/63hjvy
"Behrang Miri får ungdomar att lyssna", i *Sydsvenskan*, tinyurl.com/6fwqyt

WEBB

Behrang Miris officiella hemsida www.behrangmiri.se
Rörelsen Gatans Röst och Ansikte RGRA www.rgra.se
Farbror Fantasy svarar på frågor tinyurl.com/yqgwvh
Svenska Institutet för Sorgbearbetning www.sorg.se

FILM OCH TV

Trollkarlen från Oz, regi Victor Fleming, 1939. Det klassiska sagotemat om att ge sig ut i världen för att till slut hitta hem varierar på ett både spännande och humoristiskt sätt.

Bröderna Lejonhjärta, regi Olle Hellbom, 1977. En storslagen film om döden efter en roman av Astrid Lindgren.

Min granne Totoro, regi Hayao Miyazaki, 1988. Två systrar flyttar till ett hus på landet. Deras mamma ligger på sjukhus. På en av sina promenader i skogen vid huset träffar de sin nya granne, Totoro, en stor och lustig varelse som vaktar skogen.

Agnes Cecilia, regi Anders Grönros, 1991. Nora har bott hos släktingar sedan hon förlorade sina föräldrar i en olycka. När familjen flyttar till en ny lägenhet börjar märkliga saker hända. Nora får gåtfulla meddelanden och tecken, som alla pekar bakåt, mot det förflutna. Mystik och realism blandas i en spännande ungdomsfilm.

Glasblåsarns barn, regi Anders Grönros, 1998. Under ett besök på marknaden försvinner barnen Klas och Klara. De har kidnappats av Härskaren i slottet Önskestad som en gåva till Härskarinnan. Får de någonsin träffa sin mamma och pappa igen?

Skruva den som Beckham, regi Gurinder Chadha, 2002. Kulturkrockar, fotboll och kärlek.

Zozo, regi Josef Fares, 2005. En tioårig pojkes yttre och inre resa. Världen ur ett barns perspektiv kan se annorlunda ut. Fantasi och verklighet går hand i hand och drömmar kan vara en mental tillflyktsort undan sorger och svårigheter.

Livet enligt Rosa, SVT, 2005. Om äkta vänskap och kärlekens många sidor.